

Assignatura	28894 Art Català Medieval				
Professor	Estrella Massons Rabassa				
Cicle	Primer	Quadrimestre	Segon	Crèdits 6	Tipus Obligatòria
Curs	Segon	Horari	Dimarts i Dijous (13:00 a 14:30)		Grup 2

Contingut:

L'assignatura ofereix l'estudi de l'art català romànic. Seran objecte d'estudi les obres d'arquitectura, pintura i escultura més importants i significatives de l'art català que cobreixen les següents etapes. Art preromànic (segles IX-X). Primer romànic (1000-1075), Romànic ple (1075-1150) fins el romànic tardà i inicis de l'art gòtic, a l'entorn de l'any 1200.

Objectius:

Etapes artístiques. 2. Anàlisi formal de les obres: Estil, influències i iconografia si s'escau.

Temari:

Tema 1. Introducció general

Etapes artístiques i cronologia. Europa a partir del segle III. El cristianisme. La invasió dels pobles bàrbars. Primer art cristià i art visigòtic. Segle VIII: la ocupació musulmana.

Tema 2. Segles I X-X. Art preromànic.

Formació de la Marca Hispànica i els comtats catalans. Repercussió de la *Renovatio* carolíngia a la Marca Hispànica. L'art preromànic.

Arquitectura i pintura. Les esglésies de Terrassa. Les pintures de Sant Miquel de Terrassa. Sant Miquel de Cuixà. Sant Pere de Rodes. Sant Quirze de Pedret i les seves pintures.

Tema 3. Primera meitat del segle XI. Primer romànic.

Situació de la marca hispànica en Europa.

Arquitectura. El treball dels mestres llombards. L'abat Oliba i la seva activitat com a promotor. El monestir de Santa Maria de Ripoll. Sant Vicenç de Cardona. Altres esglésies del segle XI.

Escultura. Llindes de Sant Genis les Fonts i de Sant Andreu de Sureda.

Miniatura. La Bíblia de Ripoll. La Bíblia de Roda.

Tema 4. Segona meitat del segle XI. Romànic ple.

Influències estilístiques. Iconografia. La pintura al fresc.

Pintura mural. Absis laterals de Sant Quirze de Pedret. Sant Pere de Burgal. Sant Joan de Boí. Santa Maria d' Esterri d'Àneu.

Tema 5. Primera meitat del segle XII. Romànic ple.

Escultura. Els tallers del Rosselló: Les tribunes de Sant Miquel de Cuixà i de Santa Maria de Serrabona.

Teixits. El tapís de la creació.

Miniatura. El Beat de Torí.

Pintura mural. Sant Climent de Taüll. Santa Maria de Taüll. Santa Maria de Mur. Sant Pere de Sorpe.

Pintura sobre taula. Frontal de la Seu d'Urgell. Frontal d'Ix.

Tema 6. Segona meitat del segle XII. Romànic tardà.

Arquitectura. Sant Joan de les Abadesses. La Seu d'Urgell.

Escultura. La portalada de Ripoll. Santa Maria de Covet. Els claustres de Girona, Sant Cugat i Santa Maria de l'Estany. El Mestre de Cabestany. La Mare de Déu del claustre de Solsona.

Pintura sobre taula. Els tallers hipotètics. Tècnica. Influències estilístiques. Hagiografia. El frontal de Santa Margarida. Sant Andreu de Sagàs. Sant Martí de Tours i frontal de la Mare de Déu del Coll.

Pintura mural. Santa Eulàlia d'Estaon.

Talla de fusta. La majestat Batlló.

Tema 7. La difusió del Císter. Concepció de l'art. Difusió de les ordes mendicants.

Els monestirs de Poblet i de Santes Creus.

Tema 8. Segle XIII. A l'entorn de 1200. Romànic tardà i inici del gòtic.

Introducció general.

Arquitectura. La catedral de Tarragona i la Seu Vella de Lleida

Escultura. La portalada de la catedral de Tarragona. Frontal de Sant Pau i Santa Tecla.

Pintura sobre taula. Frontal de Valtarga. Frontal de Santa Maria d'Avià.

Avaluació:

Examen final. Es valorarà de manera positiva l'assistència a classe i l'ampliació de dades, a partir de les lectures que faci l'alumne sobre la matèria.

Tutoria integrada:

Dimarts de 15 a 16h. Despatx nº 127. Tots els alumnes que ho desitjin poden gaudir d'aquesta hora setmanal per a fer consultes sobre l'assignatura, bibliografia, dubtes, treballs...

1. Visita comentada de les pintures murals romàniques del Museu Nacional d'Art de Catalunya.
2. De manera obligatòria, l'alumne farà una petita exposició oral sobre una obra determinada.

Bibliografia bàsica:

- BARRAL i ALTET, Xavier. *Art de Catalunya. Escultura antiga i medieval*, ed. L'Isard, 1997. (Col·lecció dirigida per Xavier Barral i Altet), vol. 6, capítol: "Preromànic i romànic", pp. 106-197 (Escultura).
- BARRAL i ALTET, Xavier. *Art de Catalunya. Pintura antiga i medieval*, ed. L'Isard, 1998, vol. 8, capítol: "Pintura preromànica i romànica", pp. 86-133 (Pintura).
- BARRAL i ALTET, Xavier. *Art de Catalunya. Arquitectura religiosa antiga i medieval*, Ed. L'Isard, 1999, vol. 4, capítol: "L'arquitectura religiosa d'època preromànica i romànica", pp. 72-125 (Arquitectura).

Complementària:

- AA.VV. *Catalunya Romànica*, Fundació Enciclopèdia Catalana, Barcelona 1984-1998, 27 vols.
- AINAUD de LASARTE, Josep M^a. *La pintura catalana. La fascinació del romànic*, ed. Carroggio, 1989.
- ALCOLEA, Santiago i SUREDA, Joan. *El romànic català. Pintura*, ed. Juventud, Barcelona, 1975.
- BARRAL i ALTET, Xavier. *L'art pre-romànic a Catalunya, segles IX-X*, Edicions 62, Barcelona, 1981.

- BOHIGAS, P. *La ilustración y la decoración del libro manuscrito en Cataluña. Período románico*, Barcelona, 1960.
- CARBONELL, Eduard. *L'art romànic a Catalunya*, Edicions 62, 1975.
- COOK, Walter W.S. "The earliest painted panels of Catalonia", *The Art Bulletin*, vol. VIII, nº 2, 1925; vol. VIII, nº 4, 1926 y vol. X, nº 2, 1927.
- COOK, Walter W.S. *La pintura románica sobre tabla en Cataluña*, Instituto Diego Velázquez, CSIC, Madrid, 1960.
- COOK, Walter W.S.; GUDIOL RICART, José. *Pintura e Imaginería románicas*, *Ars Hispaniae*, ed. Alpha, 1950, vol. VI.
- DALMASES, Núria de; JOSÉ i PITARCH, A. *Història de l'Art Català*, Edicions 62, Barcelona, 1986.
- GUDIOL RICART, José; GAYA NUÑO, Juan Antonio. *Arquitectura y escultura románicas*, *Ars Hispaniae*, ed. Alpha, 1950, vol. V.
- JUNYENT, Eduard. *L'arquitectura religiosa a Catalunya abans del romànic*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1963.
- JUNYENT, Eduard. *Cataluña/1. La España románica*, Ediciones Encuentro, 1980 (Catalogne romane, Zodiaque, 1968).
- JUNYENT, Eduard. *Cataluña/2. La España románica*, Ediciones Encuentro, 1980. (Catalogne romane, Zodiaque, 1968).
- JUNYENT, Eduard. *Catalunya Romànica. L'arquitectura del segle XI*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1975.
- PUIG i CADAFAALCH, Josep; FALGUERA, Antoni de; GODAY CASALS, Josep. *L'arquitectura romànica a Catalunya*, ed. Institut d'Estudis Catalans, Barcelona, 2001, (Edició facsímil). Vol. I: L'arquitectura romana. L'arquitectura cristiana preromànica; Vol. II: L'arquitectura romànica fins a la darrería del segle XI; Vol. III: Els segles XII i XIII, Barcelona, 1909-1918.
- WHITEHILL, W.M. *L'art romànic a Catalunya. Segle XI*. Edicions, 62, 1973.